

ЗАМАН

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ **ВРЕМЯ** ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Х.Н.Улиговну Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла сауғалауну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Кѣп жыллыны ичинде ахшы ишлегени ючюн **Улигов Хажимсѣй Навоичин** - Къырал ырыскыга ону эиту жаны бла федеральный агентствону Къабарты-

Малкъар Республикада территориялы управленисыны башчысыны орунбасары - Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла сауғаларгъа.

Ю.КОКОВ

Парламент

Депутатла спортда болумну жик жиги бла билурге итингендиле

Ол айтханга кѣре, Къабарты-Малкъарда 47 спорт школну 212 бѣлюмюнде 35 минг окучуу барды. Билурге сабилени эм жаш тѣлюню арасында 200-ден артыкъ эржишу эм жаруу иш бардыралгъанды. Сѣз ючюн, окучуулары спартакиадалары, футболуно тюрлю-тюрлюлеринден эржишуле болгъандыла. Алагъа 3000-ден артыкъ окучуу кыатылгъанды. Физкультурагъа бла спортка не къадар аслам адам кыатышыр ючюн, жыл сайын «Кавказ оюна» бардырыладыла. Ол кысыкка заманыны ичинде округда культура эм спорт жашында мағаналы жерин алгъандыла. Алагъа эржишуле муниципальный кыуралында боладыла. Ызы бла хорлагъанла республикалы эржишулеге кыатышдыла.

Сабий-жаш тѣлю спортну айнытугъа жамаят уллу магана береди. Ол жумуш кыралны политикасында да тийиш жерин алады. Ол себепле ону юсюнден законну жашында бардырыну не халда болгъанын КъМР-ни Парламенти кѣп керсе сюзгенди. Закона чыгарычу органы президиуму жыйлынууда «правительству сагъатны» чеклеринде ол вопросу юсюнден информация бла КъМР-ни спорт министрлиги оргунбасары Хачим Намжогов сѣлешгенди.

Къабарты-Малкъарны тюрлю-тюрлю спорт маекяма бла жалчытууда республиканы Спорт министерствосу уллу иш этгенди. «Биогонлюкде КъМР-де» 1462 спорт маекяма барды, ол санда 12 стадион, 478 спорт зал, 922 стадион, башха да 50 объект (тирле, велосипед бла айлануучу жолчука, кыалагъа ѳрлеучу жерле, тау-тыкма трассала, окутуу жаруу эиту базала да.к.б.) - дегенди министрлиги оргунбасары. Ол айтханга кѣре, бизде хайырланлыгъа 24 объект берилгенди, ол санда жалгъан зылды салынган 8 стандарт футбол майдан, бир да кырдан собилон майдан, юч физкультура-саулыкю кочлеу комплекс.

Ара шахарда сабий стадионга ремонт этилгенди. Нальчикде Ленин-Балкарская орамланы мийюсюнде спорт комплекс ишленгенди, 10 мини-футбол майдан жарашдырылгъанды. Ол тюрлю майданлагъа деп дагыда 30 жер тап халгъа келтирилгенди, арбазда тренѳрлеры бла 120 майдан ишлейди.

Кѣп турмай Нальчикде биогонгю кюнню илземеине килишген скейт-парк ишлеп башларгъанды. Анда жаш тѣлю спортдан сандуу халда тергеу башлангъандыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Автопробег

«Бизни дегенгили Хорламы-был» деген ат бла бардырылган халкыла арылы автопробегге кыатышхана озган барз кюн Къабарты-Малкъарга келгенди. Алагъа Ставропольну бла бизни республиканы чеклеринде Зольск районну келечилери, КъМР-ни РОСТО (ДОСААФ) организационы башчысыны оргунбасары Хусен Мадухов, дагыда башхала, тергеу болуучусука, тузгыржын, той бла тюбегенди.

Жигит шахар Севастопольдан башланган автопробегге кыатышхана алайда бир кесек мычыгъанларындан сора Нальчикге тѳбирегенди. Анда уа шахар паркта «Емюрлюк отну» кыатында алагъа кырал властыны эм политика партиаланы келечилери, ветеранла бла жаш адамла кѣп санда тюбегенди.

Республиканы башчысыны атындан алауны КъМР-ни Правительствоу Председатели оргунбасары Руслан Фиров алгъышлагъанды. «Биз Улуу Ата журт урушда онгълагъан халкыны

Битеу халкъланы бирикдирген дегенгили хорламны сыйын кѣре

кишилге эм ариулугъа бла ѳктемленгенлей турбаы. Совет Союзну ол кызауатда хорламы бла бирге быйлыны жаз башында биз кыан тѳгюмлей этилген дагыда бир жетишилбизини- Жигит шахар Севастопольну эм Къырлыны Россияге кыайтарылгъанларын - белгилебизин» - дегенди. Андан сора ол КъМР-ни Башчысыны кѳулугъун болжалы халда толтурган Юрий Коквону Бююсюреу письмосун окугъанды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ОНОУ

Социальный тѳлеуле кѳбейгендиле

Биринчи апрельден башлап урунуу эмда социальный пенсияланы, сора хар ай берилген ахча тѳлеулене ѳлчмени кѳбейгенди. Аны юсюнден РФ-ни Пенсия фондуну Къабарты-Малкъарда бѣлюмюню пресс-службасы бѳлгенди.

аитылгъаныча, социальный пенсиялагъа да кыошулуукъду. Ала 17,1 процентге кѳбейрикдиле. Хар ай берилген ахча тѳлеулене ѳлчмени да энди беш процентге асламыракъ болуукъду. Бу категориягъа Улуу Ата журт урушну ветеранлары, концлагерлерин ахылбалык болгъанды узниклери, Чернобылде атом электростанцияда аварияны кетериге кыатышхана, сакъатла эм башхала киредиле.

теулю багъасы биринчи апрельден башлап 881 сом болуукъду. Ол санда 679 сом дарманла бла жалчытуугъа, 105 сом сакаторийлеге саулыкуну багъытууга неда профилактика жумушлары жалчытууга берилген пулѳкалагъа эмда 97 сом транспорт кыаранлагъа бѳлюнеди. Алайды да, хар ай берилген ахча тѳлеулене орта айлык ѳлчмени энди 1976 сом болуукъду.

Бизни корр.

БЕЛГИЛЕУ

Саугъала, грамотала, чынла да

Бу кюнде Россия Федерацияны уголовный-толтуруу системасы кыуралганы 135 жыл тогъанды. Аны бла байламлы Нальчикде Къырал концерт залда кыуанчылы жыйылы болгъанды.

Ол башлангъандан алгъа аталары, жашлары, кыарындашлары борчларын толтура туруп ѳлген уржичилени аналарына, кой бечерилени, кызыларына да полле берилгенди.

ни юсюнден айтханды. Терсиклери блуп жууалха тартылгъанла эмда сѳз этилгенле бла кылайышле бардырылгъанларын да билдиргенди. «Къырал Дума кыабыл этген амнистия бла байламлы 126 адам эркин болгъанын да билдиргенди. Электрон буунулгъаны хайырлануу, медицина жаны бла да бу системада алгъа атлам этилгенди да чертенди. Аны бла бирге УФСИН-де ишлегенлери ниг кесегини жашуу болууларын игилендикерге кколдан келгенни

да айтханды. Ветеранлагъа ыпас этгенди. Бусагъатда ишлегенле уа саулык, насып тежгенди. КъМР-де иш ишлени министри Сергей Васильев а урфинчилени ол башчылык этген ведомствону эмда кесегини атындан да алгъышала, ала законга бузулкъу этген граждандарны тюзетиуге уллу кыайын салгъанларын чертип айтханды, ил службада кѳп жыллыны тюз ниетти кыулуукъ этгенлери бир кыурума МВД-ны сыйлы грамоталарын бергенди. Саугъалангъанлары араларын да майор Мисирлианы Элардар да бар эди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Урунуу ырынок

Эки минген аслам ишчи изленеди

Бизни республикада эсепте тюшген ишчилени саны быйыл онбешини марта 9103 адам болгъанды. КъМР-ни Адмиланы ил бла жалчытуу жаны бла кырал комитетинден билдиргенлери кѳре, ала саны урунургъа жаруу адамланы арасында 2,4 проценти тутады. Районла бла

шахарланы алып айтханды, бу кѳрүмю 0,7 процентден (Проколданын шахарда) 8 процентге дерин (Черек районда) жетеди. Хар айлык сайын бардырылган мониторингн кѳрѳтүслерине кѳре, ала саны урунургъа жаруу айдан башлап ишчилерини санын 1060 адамгъа азайтыргъа

дегенди. Озган айыкында аны юсюнден тѳрт бириги билдиргенди. Предприятилагъа бла организацилагъа ише кылайы бир адам изленгенлени юсюнден айтханды, ала саны онбешини марта 2452 адам болгъанын белгилерге болуукъду.

ЖКХ

Отѳетла игирек ангылашынырыкыдыла

КъМР-ни Жашау журтла жаны бла инспекциясы кѳп фатарлы койлени жумушларына кыаргъан организациѳлени ишлерине дайым кѳз кыулак болгъанлай турады. План бла неда аны тышында бардырылган тинтиулене кезиуюнде управляющий компанияланы (УК), фатарлары иелерини биригулерини (ТСЖ) араларында надзорлык оргаларгъа неда ол койледе жашагъанлагъа отѳетну кылай этерге билмегиле да боладыла. Организацианы специалисттери документацияны бир тюрсе келтирив муратда алай отѳетланы формаларын жарашдырылгъандыла.

Энди алада сагъынлыган компанияла бла организациала кесерини борчларын кылай толтуругъанларын ачык кѳрѳтѳргѳ болуукъду. Аны бла бирге койно жумушларына кылай кыаралыгыны эмда аны молкюне ремонт кылай этилгилени юсюнден билдирюню адамлагъа ангылашынырга алай жарашдырырга болуукъду. Бу формала бла инспекцияны сайтында шагъырейлерге амал барды.

Эл молк

Кѳп жыллыкъ культурала ахшы халдадыла

Бу кюнде хауа республикада иги да сууукъ болгъанды, кѳп жерледе кыар окууна тошгенди. Алай ол эл молк битимлеге хазна заран келтирме, дейдиле специалистле. Ала айтханга кѳре, кѳп жыллыкъ культурала иги халдадыла, жаламда шалтап эм балли тереклени ирчиклери аз-маз бузлагъандыла. Алма бла керте терекледе уа былай заранлыкъ эсленмегенди.

Светлана САМЧЕНКО.

КъМР-ни Эл молк министерствосуну пресс-службасы.

Жайлыкълагъа жолла тозурадыла

Республикада кырал иеликка болгъан тау жайлыкъ жерлени битеуле ѳлчмени 142 минг гектардан аслам болды. Ол санда 122,5 минг гектар эл молк жерледиле. Алада эм азы бла 80 минг тууар кеиндикерге онг барды. Алай, жарсыуга, жайлыкълагъа баргъан жолланы асламыс артыкъларда тозурай баргъанын белгилерге болуукъду. Дагыда ол тийреледе кир-кипчик да кѳбейгенди.

КъМР-ни Жер эмда ырыскы бла байламлы халла жаны бла кырал комитетинден билдиргенлерине кѳре, хар жыл сайын республикада жайлыкъ эмда чаллыкъ жерлени 65-70 проценти бериледе арендага. Биогонлюкде да бу кезиу башлангъаны алында аны тийишчилене тынгылы бардырыр ючюн. Эл молк министерствону, муниципалитетлени администрацияларыны, илму учреждиялары эмда жамаят биригулене койчлерин бирикдирерге керекди. Эл молк про-

дукция чыгарычу предриятияла да бу ишде арха турмазгъа кереклиси баймы. Жайлыкъ кезиу бизде терели май айда башлангъануу эм октябрьни орта койчлерине дерин барады.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Сынауубуз бла шагъырейленгендиле

Къабарты-Малкъарны агропромышленносте комплексде ахшы сынауу бла шагъырейленер муратда бу кюнде республикагъа Дагъыстанны кырал аграрный университетини делегациясы келгенди. Къонакыла КъМР-ни аграрный университетини преподавателлери бла тюбешгендиле. Агробизнес эм жерчилик факультетде кыуралгъан «тѳгерек столда» АПК-ны айынуу бла байламлы проблемаланы юсеринден сѳлешгендиле.

Эл молкюню айынууна бютонда иги къошумчулыкъ илму этгени белгиленгенди тюбешуде. Мында бийик биллими специалистле болгъаны эмда аланы хызырлагъа аслам сз бурулгъаны да айтылгъанды.

Предприятияланы биринде университетни ветеринария эм зооинженерия кафедраларыны бѳлюмлери кыуралганды. Анда студентле алгъуан биллимерин хайырлангъа болуукъду. Дагыда терек бачкычылыкъ жаны бла этилген ишлени, ол санда тыш кыралла бла кылай байламлыкъла жорютюлгенини юсюнден да юлголе келтирилгенди.

Андан сора кыонакыла терек бачкычылыкъ, жоюзмонорук, малчылыкъ эмда тахта кѳгетлене ѳсдорюу бла кюрешген предриятиялары ишлери бла да шагъырейленгендиле, деп билдиргендиле КъМР-ни Эл молк министерствосуну пресс-службасындан.

Бизни корр.

Шимал Кавказ кюн сайын	Тамблага ышануугъуз бармыды?	Айтхылыкъ суратчы-бызгъа туугъан элинде музей ачкандыла	Таматаланы кѳллерине жетгендиле	Ана тилге сейирлерин кыозгъарча	Законлукъну кыаты кыоруулай
2 бет	3 бет	3бет	3 бет	4 бет	4 бет

Депутатла спортта болумну жик жиги бла билирге итингендиле

Ахьры. Аллы 1-чи беттеди.

Депутатлар докладчыга оруулары көп эдиле. Сөз ючюн, КъМР-ни Парламентини Председатели орунбасары Татьяна Савенко тренерлени-преподавательлени иш хакъларыны өлчөмү кыялай бир болганын эм спорт шккола кадрла бла кыялай

өкт.- деп жууалганды докладчы. Ол ызы бла вице-спикер Натий Бөвляни былай айтты: «Шашырылды: «Анзорей элде бла Прималкинская станицада спорт комплекслени ишери узакъга сөзүлүп тура эдиле да, бымын ала да казыр болукду!»

Парламентини ишин курау, регламент эм депутат этика жаны бла комитетини председатели Заират Шихалиева Бахсан районда Исламат элде стадиону курулуш бошдарларын тилегенди.
Жаш телюню, жамуат биригуени, асломлы информация органланы ишери жаны бла комитетини председатели Татьяна Хашкожева алгын специализацияланган шккола болучу эдиле, бусаятта ала бармыдыла, деп сорганды. Ала бюгонлюкке бек аз болганын жарып айтканды Хачим Мамагозов.

Татьяна Хашкожева дагыда былай сорганды: «Тражданланы приёмга аласан, ала бла сөлөсөн, көп специализацияланган шккола, энчи белгилеп айтканда, стол теннисден, хакъ алып ишлейди, дейдиле, ол алаймыды?»

Хачим Мамагозов анга жууабы былай болганды: «Тренерлени-преподавательлени иш хакълары 8 миңдин 13 миңге дери өсгөндү. Кадрланы оларинден айтсага а, тала тул жетишеди».

2014 жылда ненча физкультура-саулууну ючюле комплекс хайырлангычлары берилдикди, деп сорганды биринчи вице-спикер Руслан Фиров.

«Кавказ оюна» фестивалда хорлаган регионга саугъа берилген ахычга 10 объект.

министерствога, дагыда бир-бирлери уа муниципалитетлеге кыарайдыла, - дегенди, ушакъга кыюшла, КъМР-ни Парламентини Спорт эм туризм жаны бла комитетини председатели Сумайланы Ахмат

Бюджет, налогла эм финансла жаны бла комитетини председатели Сафарби Маремкулов республикада спорт бла юреширге сөйлөнгө жылдан жылга көбүдөн көп болуп барганын себепли профессионал спорт бла бирге асломлы спортну айнытырга кереклигин чертгенди. Дагыда битеу элде физкультураны айнытырга оңла курулганын айтканды, деп сорганды.

«Угъай. Болсада арт кезиуде сабий-жаш телю спорт терк айнай

барганын белгилерге болукчуду. Арт кезиуде стадиона бла элени 84,6 проценти, спорт залла бла уа 56,6 проценти жалчытылганды. Ол шартла уа Север-Кавказ Федеральний округда субъектлени арасында ити көрүмдүк саналады. Республикада бир кезиуде 50920 спортчу жаруу этерте макямла болганын көп жазып исондон айтканды-дегенди Хачим Мамагозов.

«Хар заманда да бизде асломлы спорт мурадулор шол болганды. Алада физкультурадан дерсле кыймайтлы болулары ючюн, артыкда кыайтырга керекди, спорт секциялары курулуу магънасы уллуду, - дегенди Чеченланы Анвар. Андан сора уа ол: «Биз айнай ишени жашауда не

кыадар ити бардыралса, бизни сабийле ол кыадар сауукчулу, кыаруулу эм насыпле болукчуду. Аны себепли бу сферада кемчиликлени тамырлары бла кетериюу магънасы уллуду», - деп кыошанды.

Парламентини президиуму союноуу итотларына бек бегим кыйбат этгенди. Анда тийишли министрла бла ведомстволар сабий-жаш телю спортну айнытыр ючюн, ол жаны бла ишни кыюлга таукел алырга, аны юсю бла жаш адамла кыаруулу эм адепли болуп өсөрлерине кыайтырга керекдиле, деп айттыганды.

Люба БЫТРОВА.
КъМР-ни Парламентини башчысы.

жалчытылганын билгире сюенди.

Хачим Мамагозов анга жууабы былай болганды: «Тренерлени-преподавательлени иш хакълары 8 миңдин 13 миңге дери өсгөндү. Кадрланы оларинден айтсага а, тала тул жетишеди».

2014 жылда ненча физкультура-саулууну ючюле комплекс хайырлангычлары берилдикди, деп сорганды биринчи вице-спикер Руслан Фиров.

«Кавказ оюна» фестивалда хорлаган регионга саугъа берилген ахычга 10 объект.

Тамата телюге болушукъга битеу республикалы субботник бардыруну юсюнден Кыбарты-Малкяр Республиканы Правительствоусуну БЕГИМИ

1941-1945 жылда Улуу Ата журт урушуну инвалидлерине эмда анга кыатышанлагъа, өлген аскерчилени юй бичилерине да социальн болушукъга куйрат эмда аланы курууруу жаны бла кыошак мадарла этер муейти Кыбарты-Малкяр Республиканы Правительствоусу бегим этеди:

1. Урушун, урунууну, Саууланган ючюлени эм право нызамны саклауучу органланы ветеранларыны (пенсиячыларыны) Кыбарты-Малкяр республикалы жамуату организацианын болушукъга кыатышанлагъа Республиканы Профсоюз организацианын биригюю 2014 жылда 5-чи апрельде тамата телюге болушукъга битеу республикалы субботник бардыруну юсюнден башламчылыкларын кыяыл керюрге.

2. Кыбарты-Малкяр Республиканы кыярал властыны толтуруучу органлары, Кыбарты-Малкяр Республиканы шахар округларыны, бла муниципалний районларыны жер-жерли администрациялары, учреждениела, предпритияла эмда организацияла, ала кыайсы формада ишленгенерине да кыярамат, тамата телюге болушукъга битеу республикалы субботникни курулушу бардырырга эмда бир ишни ююню хакъын субботникни Фондуна бир керере тийишдиле.

3. Битеу республикалы субботникке кыатышанлагъа кеслери ырызакчылары бла тамата телюге болушукъга деп жандуурукъ халда берген ала Кыбарты-Малкяр Республиканы республикалы бюджетине «Россий Федерацияны субъектерини бюджетлерине налагдан тышнда тогуш ахча» деген кесигине 961 1 17 05020 02 0000 180 кол бла «Федеральнй казначействоу органлары Россия Федерацияны бюджеттерини араларында юлөшгөн файдала» деген бөлюмю 40101810100000010017 счтунуа этдюрюлдю.

4. Кыбарты-Малкяр Республиканы Уруну эм социальн айнаыту министрствосу (Тобейланы А.И.), Кыбарты-Малкяр Республиканы Финансла министрствосу (М.А. Керевор) субботникни фондуна тогуш ахчадан керекдиле.

2014 жылда 9-чу майга дери Улуу Ата журт урушуну инвалидлерине эм ала кыатышанлагъа, өлген аскерчилени юй бичилерине да бир керере финанс болушукъга 10 миңгилер юм юлөшкөдөн жалчытырга:

2014 жылны ахырына дери муниципалний районланы бла шахар округланы жер-жерли администрациялары эм ветеранлары шахар (район) советтери бла келишип, 1941-1945 жылда Улуу Ата журт урушуну жаныга кеслери жашаган инвалидлерини эм анга кыатышанлагъа, өлген аскерчилени юй бичилерини араларында юлөшкөн мада фатарларына ремонт этерге керек болганын бар эселе, алагъа финанс болушукъ этерге.

5. Кыбарты-Малкяр Республиканы Басма эм асломлы коммуникация жаны бла кыярал комитети (Дроздов И.П.) тамата телюге болушукъга битеу республикалы субботник кыялай бардырылганын юсюнден материалла асломлы информация органлада басмалангъанын турурларын жалчытырга керекди.

6. Бу бегим кыялай толтурулганына контроль этуу Кыбарты-Малкяр Республиканы Правительствоусуну Председателин орунбасары И.Е. Марьяныс бююнюна салында.

Кыбарты-Малкяр Республиканы Правительствоусуну Председатели **К. ХРАМОВ**

Специалистге аныпатагыла

Росрестрге документле кыялай торлю берилдиле

Кыярал регистрация, кадастр эа этнография жаны бла федеральнй службаны Кыбарты-Малкярда управленинени билдиргенерине көре, энди ары документлени бериге неда алырга сөйлөнгө өчөрдөгө алындан юсөнн жазылырга болукчуду. Бу ишни управленинени аны www.io07.rostrest.ru сайтына неда справочный службаны 800-100-34 34 хакъсыз телефонуну сөйлөши тамамларга ол бериледи. Операторла сиз кыайсы бөлүмгө барырга сиз өзегиз

Ахьры. Аллы 1-чи беттеди.

Урушун, урунууну ветеранларыны республикалы организациаларыны таматасы Мухамед Шихабохов а: «Бюгонлюкке жашап турган ветеранлар ала аланы аттары бир заманда да унутумазлыгына ышануулык бересиз, аланы келлендересиз», - деп белгилегенди.

Автопробегни куруулангъа бла анга кыатышанлагъа эмда аны сөлөсчө эте чалас этти сөлөсчөчлени араларында Улуу Ата журт урушуну ветераны Иван Полищук да болганды. Ол, жаш адамланы юлөшкөн хар заманда да ачык болурун суйоп, кеси жазган китапны саугъага бергенди.

Автопробегни башчысы Олег

гъандыла. Ызы бла, бир минутту шол сюрелги, уруш жылдада өлгөнлени эстергендиле, «Эмюр-люк оңу» мемориална полле салгандыла.

Май райондан эмда Бабулгөндөн келген кадет курсанта уа Хорламны байрагыны 200-метрлик копиясын жайыл, кыюларын да тутканды. Митингге кыатышанлагъа ханна кыялай бары да, аны кыатна келип, баш урганды. Ол а Хорламны багысы бек уллу болганын эмда ол унутумазлыгыны белгиле эди.

Улуу Ата журт урушуну Хорламны 69-жыллыгына эмда Украина фашист ууучулукулдан азатланган 70-жыллыгына жораланган

автопробег 9-чу майда Москвада башалыкты. Анга кыатышкан 28 адам 25-километрлик жолу кыайтырга эмда Улуу Ата журт урушуну 1-чи даражалы орденди бла саууялланган 10 шахарда өлгөн солдатланы эстердикдиле. Ала барган республикалы байраклары алагъа кыуанды халда берилдиле. Ма Кыбарты-Малкярны байрагын да кыюкына сыйла кюрюп алгандыла. Алайдан ала Владимиркавказга атлангандыла.

ХОЛАЛЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алганды.

Битеу халкъланы бирикдирген демениги хорламны сыйын керө

Спосаренку бу акцияга кыатышанлагъа асломлы кырымчыла болганын билдиргенди алай Украиндан да келечиле бардыла, дегенди. Ала Белорусияда, Приднестровье эмда Россия Федерацияны торлю-торлю регионларында болгандыла. «Арта, Россияга, кыайтууу насыпле конюн биз жыйырма бла юч жыл сакълаганыбыз. «Бизни демениги Ата журтубуз ючюн!» деген проект да Кырымда бошанды жарыялаганды. Ол халкъланы бирикдире бурлууду», - дегенди ол.

Андан сора Руслан Фиров, Анатолий Тонконог, башкала да Сыйлы китапка оюмларын жер-жерли администрациялары эм ветеранлары шахар (район) советтери бла келишип, 1941-1945 жылда Улуу Ата журт урушуну жаныга кеслери жашаган инвалидлерини эм анга кыатышанлагъа, өлген аскерчилени юй бичилерини араларында юлөшкөн мада фатарларына ремонт этерге керек болганын бар эселе, алагъа финанс болушукъ этерге.

5. Кыбарты-Малкяр Республиканы Басма эм асломлы коммуникация жаны бла кыярал комитети (Дроздов И.П.) тамата телюге болушукъга битеу республикалы субботник кыялай бардырылганын юсюнден материалла асломлы информация органлада басмалангъанын турурларын жалчытырга керекди.

6. Бу бегим кыялай толтурулганына контроль этуу Кыбарты-Малкяр Республиканы Правительствоусуну Председателин орунбасары И.Е. Марьяныс бююнюна салында.

Кыбарты-Малкяр Республиканы Правительствоусуну Председатели **К. ХРАМОВ**

Саугъала, грамотала, чынла да

Ахьры. Аллы 1-чи беттеди.

Республиканы Парламентини Аппаратыны башчысыны орунбасары Владимир Махов законла чыгаруучу органы оюнуу бла полковник Александр Утов Парламентини Сыйлы грамотасы бла саууяланганын билдиргенди. КъМР-ни Наркоконтролю начальнигини кыулгуну толтургъан Хасан Шибзухов, ич службаны подполковник Замиль Шоровун, тамата лейтенант Текаланы Мустафирини ведомстволу грамотала эм ахча бла саууялап, видеокамера да бергенди. Көп жылланы бет жарыккы кыулук эткен ючюн эмда 135-жылкы юйюккы бла башлам ич службаны полковник Артур Абидов КъМР-ни Правительствоусуну Сыйлы грамотасына тийишли болганды.

Көплеге, ол санда ветеранлагъа да, Управленинени сыйлы грамоталары берилгендиле. Ала бла саууяланганын араларында оставкадагы полковник Борчаланы Мустафа, Кючменланы Мураддин да болгандыла.

Мурат Понжежега бла Марьяна Мустаховга уа полковник чынла берилгендиле. Сергей Васильев а «УФСИН-ни 135-жыллыгы» деген юбилей майдала да саууяланганды. Алай майдалга КъМР-ни прокуроруну орунбасары Жемкяланы Ахмадиди да тийишли болганды.

УФСИН-де кыулук этгенлени байрамлары бла КъМР-де Адвмны эркиликтери жаны бла уполномочынын орунбасары Тауенчаны Мустафа, «Советская молодежь» газетини баш редактору Мухамед Карданов, дагыда башкала алгъышаладыла.

Концерт программа да уллу болганды. Анга УФСИН-де кыулук этгенле, «Жашлык» ансамбль, «Нальчук» труппа ансамбль, Светлана Хагалогова, Азамат Цавкилов, Ирина Даурова, Эльдар Димов, «АМИКС», дагыда башкала кыатышандыла.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

Араплы принц Чеченин экономикасына ахча тапдырыккыды

Биркиген Арап Эмирлатлы онуочулору Чеченин айнаытуга ахча берилдикле. Аны алып болганы керттин, дегенди принц Абу – Доби Шейх Мухамат бен Зайда Ала-Нахан, Рамзан Кадров бла тубөшгөндө.

Шыйх Чеченин экономикасына, артыкда гитче эм орталык бизнесе, андан сора да, уллу проктелге ахча берилги айтканды. Ол ишни куруур ючюн, бизге жууук заманда специалтистин делегацияларын жиберилгин да билдиргенди, дегенди Кадров кесини сөзсөткөндө кыатышын.

Тубөшуну кезуночю, андан сора да, Россияны бир Биркиген Арап Эмирлатаны араларында байомлыклары да сюендиле.

«Мен энтта да бир керезиге саламат Владимир Путинни бизни кыролыбыз ислам дуняны бек ити шубкуду деген сөзлери. Мен да айткым Россия битеу арап дунянын кыроларын туткучу эм ити партияру болгычы юсюндө. Ол ачык эм тиз инетин политиканы бардырады, - дегенди Кадров.

Ростов областда багушланы азайтырга мурагылдыла

Ростов областда кыялган - кыулганын жорашдылык биринчи завод 2016 жылда кыурулган эди. Битеу регион алып айтканда, алай предпритияла сегиз болукчуду. Бу уллу проектти жашауда бардыр ючюн, 4,7 миллиард сомдон аспам ахча берилдик. Аны юсюндө ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине регионду жашуу журтуу эм коммуналный миллион министри Сергей Сарваев билдиргенди.

Проект жашауда бардырады, областта болгын киркичкени жыйуу эм чыгаруу тийишли адраржада бардырылды. Губернатор Василий Голубевни айтканына көре, жыл сойын региондо 300 чыккызаконус кыурулган сөлва кетерилди, ала уа экологияга уллу зарон тубөшордиле. За-водиле ишле башолса, областда болгын 760-дан аспам алып сөлва ити да эозийрыкды.

Прети жашауда бардырады ахчадан федеральнй эм област бюджетле берилдикте, инвесторла да бир жамандан кыарп турлук тубююлдө, дегенди министр. Проект жашауда 2020 жылга дери бардырылдыкды.

Кыарачай-Черкесде инвестицияла танг этсендиле

Кыарачай-Черкес Республиканы башчылары регионду экономикасына инвестицияла келтируу жаны бла ишни тире бардырады. Алай багга бичегенди республиканы башчылары ишлерине Россия регионларыны министрствосуну онуочу Игор Спосиева, Игорь Спосиева, деп билдиргенди регионду башчыны пресс-службасы. «Министрини бла Кыарачай-Черкесни башчыны тубөшүүлеринде айтканына көре, шнда республика инвестицияланы өлчөмдери кбейгени, курулуш ишле эм жашуу журтланы ишлеу айнай борганы белгиленгенди», - дегендиле пресс-службада. Темирзеланы Рашидин айтканына көре, республикада кыурулган 13 уллу инвестиция проекткен 6-сы жашауда бардырыла турды. Аны битеулу бугалары 2,9 миллиард сомдон аспамды. Ол сөзгө кышда, жазда да ишле турлук Архыз деген курорт барды.

Спюняны айтканына көре, Кыарачай-Черкес юч жылны ичинде 25 позицияга кетюрюлдө, инвестиция жаны бла Россияны рейтингинде 58 жерни бийлегенди. Андан сора да, Кыарачай-Черкес Республикада турист ишин андан оры айнаыту республиканы бек кыйматы ишди.

Немисли режиссер Назраныца «Прометей на Кавказе» деген спектакльни салганды

Аты айтканы немисли режиссер Петер Крогер Назранда интугал куруучулуга «Прометей на Кавказе» деген спектакльни киргизгенди. Эскилин трагедиясын сахнада кюрюзторго ол Интушетини юч театрыни артистлерини билдирди дегенди. Халк телсеюне аскамбили артистлери битеу хореография композицияны ойнагандыла.

Премьердан сора Петер Крогер актерля ити ишленгенерине ырыз болганын билдиргенди, аны бла бирге ол кесини бир заманда да ырыз болганды да айтканды. «Биз бу сизде – эки кон релетиш эте оңуубуз болганын айтсага а, рйхад да, мен бек ырмазо этти ишбишге», - дегенди режиссер.

Андан сора да, ол спектакльни бымын Германияда театр искусстволаны халкы аралы фестивалында кюрюзтор мурагы болганын да чертгенди.

Сакъат сабиле Волгоградда эскурсияла бардырылды

Волгоград областны сакъат сабилерни Жигит шахарга тогуш мекендерине болгын жерлерине эскурсияны бардырырга юйрөндө. «Аленький цветочек» деген регион аралы жамуату организацин директору Вера Корчагина ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине айтканына көре, сабийлени юйретуу социальн-педагогика университетини базасында бардырылды.

«Волгоград - мени шахарымды» деген проектке 8-чи 10-чу классда окугуну кыулуу сабийлени онусу кыатышыктыла. Прети кыуруу эткен кыуруу эткен кыуруу эткен кыуруу эткен Ольга Уденова ол практик жашауда туркми айнаытуу область агентствосу эм 2013 жылда шол телюню область комитети берген ырымсыга бардырадыла.

Жюзден артыккы ыпускник кюркузулу кыуаумгъа киргенди

Адыгъа «кюркузулу кыуаум» тизме кыурулганды. Анда 100-ден аспам окуучу барды. Аны бирге кыуруу болжаллы регистрация этилгендиле. Аны юсюндө ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине республиканы вице-премьер Наталья Широкова билдиргенди. Ол башчылык этеди ЕГЭ-ни бардырыу жаны бла регион кыуууну да.

Адыгъада ити эс бургууду экомзөлени берууну куруула, озгын жылда этилген бузукул маындан ары этилмесиле деп. Широкованы айтканына көре, ЕГЭ-ни бериге кыатышыктыны юслеринде шартланы базасы кыурулганды, андан сора да, экомзөлени бардырыкты пунктланы онуучуларыны эм куруучуларыны юслеринде шартланы базасы да, кыурулган экомзөлени алыучу комиссияны уполномочынын келечилени кыуууну да кыуула турганды. Аны бла бирге экомзөлени болжалда алырга бериге сойгон окуучуларыны менторинги да бардырылды. Аны жагыг кюрюмдерине көре окуучу жыны ахырында «кюркузулу кыуаумга» саналырга болукчула да тохтадырылдыктыла.

Сабий садла жангыртылгыктыла

«СОГАЗ» деген страховая компания Астрахань областны Леманск районунда эли сабий садда ремонт эттирди. 1,4 миллион сом берилдик. Ала амырда бек уллу сабий саддалыла - Яндык эде «Родничок» деген садда 130 сабий барды. Школда курулган сабий садда уа 160 сабий жорюйдю.

«Областада сабий саддалга ремонт этти ишле 2012 жылдан бери «2012-2013 жылда Лиманск району территориясында школга дери билим берууну айнаытуу» программасы чеклеринде 2012 жылдан бери бардырылды, - дегенди «СОГАЗ»-ни Астрахань филиалыны директору Татьяна Максимова.

Аны айтканына көре, компания шндөгө дери ремонт ишлени бардырырга эм школга дери сабийлени юйреттик учуредияны оборудууну алырга да 2 814 миллион сом бергенди. Ол ахча тей сабий садды ыркыс - техника базаларын илгендириге эм сабий саддала 120 жыны жер куруаргы жетердик. Битеу алып айтканда, сабий саддалга жандууругу болушук 2016 жылга дери 7 миллион сомдон көп болукчуду, деп кыошанды Максимова.

ХУРМЕТЛЕУ

Айткылык суратчыбызга тууган элинде музей ачкандыла

Жыйырма сегизинчи марты чукак кюнүнө эртелигинде Төбөн Чегемни Кезуилганы Кыйсын атты мектебин арбазына кыраган адам битеу ол былайдык дерик эди. Аны да сытау бар эди: таулу милетти биринчи профессионал суратчысы, Кызабарты Малкыны Кырал суугазынын лауреаты, республиканы сыйлы художниги Аккызыланы Алийни жашы Якуба музей ачылды.

Аны бля байламлы бери республиканы оюнуларын кызуу, ол санда Правительствону Председателини орунбасары Руслан Фиров, Чегем району администрациясынын башчысы Кышаубий Ахохов, кутулурада ишлегенде, көп элини да келечилери келгенди. Жыйылганларын араларында суратчыны ой бийчиси Сияра Меджидова, кызылары Ишара, Якубу кырадыканы Юсуф жашлары бля, Кызабарты-Черкесидан бля Кызабарты-Малкырдан да кеп сураты бар эдиле.

Кызуачы жыйлынуу ача, Руслан Фиров Якуб жусустанда улуу жетишкен атыктуу болганын чертип айтканды аны милетине, тууган элине, Чегем тауларына, Кыргызстанга, төрөн жорек сойкемги болганын билгелгенди. Кеси да аны суратчыны артыкда бек жаратканын Ахохов деди. Кышаубий Бидиров деди. Кышаубий Ахохов бу унутулмазык иш болганын айттырды, жаматуны алгашында. Бу ишчи ака-кара заманды да кырагандай, кыска кезинде ичинде таманлыгына себептик этген Локимьяны Рашитге мысас этгенди.

Ан кюн алайда дагында кепле өшөндөгиде. Аны бар бири да бу магыналы ише аз да себептик этгенде жорек ыразыкыларын билдиргенди, улуу аперимлик бергенди. Аладан сора сөз Төбөн Чегем элини администрациясынын башчысы Кызабарты Илияска берилди. Ол, жыйылганга алынып, жерлишибин, гитче таулу милетти улуу суратчысын Аккызы улуу - даражасын бийликке көтөрүп, чамысын сыйын көргөнгүз ичюн сау болугуз дегенди. Якубу ой бийчиси Сияра бля кызы Ишара уа аны суратчы болган кырагандай келтиргенди, аны жыйылганга сууга алагында.

Митинг болгандан сора эли сайбы бля кынакыла төсөп, жырап, жыйылганга улуу саукулук бергенди. Акыранда мен Якубу суратчы шүкү Герман Паштовну аны юсюндөн айтканын колго келтиргере сөмө: «Закий суратчы эди, деп жазды ол эстериюнде. Якуб, кеси сурат ишлегени бля кырагандай жаш суратчыга алагында келтиргенди, аламат этгенди турганды, аламат биринчи экономика имулану доктору, республиканы культура, билим беруюну министр да болуп турганды, Курашине да белгиле музыкант, аты айтылган «Лоренс» ансамблин таматасы. Арта ол заманда уа ючубо бля бийик билим берген окуу ичюн маданийт жашуу байкадырты, аны тагыраа интинген тири жаша эди. Бизни башламчылыгы бля факультетин араларында жыл сайын эришчиле кураптырды.

«Жаш тёлуюн патриот сезимлерин ёсюрюрге, аны жашауга кесини жерин табарга болушурга кюрешибиз»

Кирме. Сора бу имулагы асыры кёпм бол да берилген, кыялп кыламы.

Ючюнчю курсада окуйт турганыбызда университетти ректору Владимир Тлостанов билери. Аны айтып бля мени, Михаил Балкисовну, Анатолий Курашоновну окуую ючюн куламы ишлерине жууналы эттеди. Арта биринчи экономика имулану доктору, республиканы культура, билим беруюну министр да болуп турганды, Курашине да белгиле музыкант, аты айтылган «Лоренс» ансамблин таматасы. Арта ол заманда уа ючубо бля бийик билим берген окуу ичюн маданийт жашуу байкадырты, аны тагыраа интинген тири жаша эди. Бизни башламчылыгы бля факультетин араларында жыл сайын эришчиле кураптырды.

Биринчи жерге гезитибиз миллет тилде материалла басмаларыга керектеде деген оюму айтамында, националист дегенде да болгандыла. Алай биогонлюкде Владимир Тлостанов билери. Аны айтып бля мени, Михаил Балкисовну, Анатолий Курашоновну окуую ючюн куламы ишлерине жууналы эттеди. Арта биринчи экономика имулану доктору, республиканы культура, билим беруюну министр да болуп турганды, Курашине да белгиле музыкант, аты айтылган «Лоренс» ансамблин таматасы. Арта ол заманда уа ючубо бля бийик билим берген окуу ичюн маданийт жашуу байкадырты, аны тагыраа интинген тири жаша эди. Бизни башламчылыгы бля факультетин араларында жыл сайын эришчиле кураптырды.

Кырал издание болуп, «Молодежь» биринчилени араларында компьютер вёрсткага көчөгөнди. Анданыйк сайык оёни, арта уа оны бете чыгып тебирегеним.

«Баам, отуз жылны ичинеде гезитиге кыялы заманда да болгандыла...»

«Хай, ёторгондө не хайыр. Перестаньте жорек Россияга да кыялыналыр тоюнгенди. Бизге да ол санда. 90-чы жылда, гезитини какар умут бля, аны уредителги редакция кеси болганды. Бир жыл чаклы кеси кырауу бля чыкканы турганды. Журналисттерибиз не жаны бля да мадар илгенди. Ол кезиуде аладан бири да кетмегенди. Отуз жылны ичинеде чыккмай бир кере да кырагангабызны чертип айтырза сөмө. Кырал башчысы бля республикада жаш тёлө атылган изданыны сакларга кереклимин белгиледи, аны правительство тутуучулук этине ойбурк бергенди.

«Мен ичинеде кере, коллективиге бешке. Журналисте...

кёплюкю кете барды. Биогонню коллективим бек аламатты.

Сёзсөз, советтин заманында да бек кочлопуе урунгандай бизде, аланы ызларын бузмай барырга корошөбиз. Гезитини беттеринде эни эни бек барыбыз да Кызабарты-Малкыны жаматуы болганыбызга бурабыз. Нек дегенде халкларыбызны бурундан келген адет-төбөнери бек магыналыдык. Жаш тёлө алага бера жашса, алтын төрс басарлык тойлодо.

Журналисте хазыргалан материална хазна торлендирмеуо. Ол мероприятидан келип неча адам бля кёздөн көгө ушак эти жазды статьясы. Сора редактор кызуу аны ачы оюму торлендирсе, тогө санаймыз.

«Биогонню журналистика кыял болуга керекте?»

«Ачык. Алай, жарыгузга, уредителгени бля редакцияны окуму коллешей кырауга да болды. Сора бизни гитче республикада адалма бир бирини иги тангыналары себепти куруларын ачыккалары, келлерине тийи да кылады. Журналистика бир сагыты ичине башка топто болуп кыялыдык. Алгын заманда властка аманды деге жарамганды, бусуга бля да толусулай ачыккылыга алыкка жеталмаганбыз.

Аны юсюндөн айта, бир иш эсиме келди. Кырал башчысы бля Ешын болгон кезиуде Арсен Булатов, аны бир халлерине бюсюере, «Горскан поэма о Ешине» деген чыгарма жазып келгенди. Ол материалла басмалык келге деритуга. Алай кесим да ол бардырган

лым эли орта шкулундан устала бля сайбле келгенди. Ала нмазула окугандыла, жырла айткандыла.

ТЕМРИПЛАНЫ Анатолий

Сорупу

Тамблагы ышаныуугуз бармыгы?

Бу байрам Ганс Христиан Андерсенин хурметин кёроп бардырылады. Аны кызуу бир кюнне ичинеде сагынып кыюмай, бусуга да төбөркини Интернет алганды, жылны кёзюнде белгиленин турурга бютюнда тийишди. Нек дегенде сабий китакдан башланды абданланы улуу жашуу жоллары, тюз кырамылары да.

Биогонлюкде сабийге деп аталган литературада иш не халда болганын биз да профессионалдан соруп билеги излегеним.

МУСУКАЛАНЫ Сакнат, «Нюр» журналы баш редактору:

«Китаны, бютюнда сабий китаны, байрамы ол керти кызуачыды. Аны жашуу торлендирген магынасын чөргирге сөмө. Ёмур - ёмурде халкыны эси саклаган септик жазып, оюм ёсуюно, бизни тарых жолубузу, миллет энциклопедияны да кюборчөгү оуду.

Сабий заманында, эсимдеди, ююбюбюде кыргыз, орус тилде - кеп, малкыр тилде уа жалаанда эки китап болгонди - «Жашуубузу байрагы» бля «Старлары Керимни чыгармасы». Экинчи сайилеге аталган китаб а 1963 жылда чыккан малкыр халк жомаклары экинчи тому эди. Маммеланы Ибрагим, Текуланы Жамал, Елмезланы Мурadin эм башала да бу жанра иш кесек сыфатла кураптырды.

Былыны барын да айтканы - ол киталада дуния бизни телевизор, компьютер болган сабийлигибизни сабий заманына эттеди. Китап жон нөргө болган адам жангылыкны сынамаз, ариулуктагы кыунагыра юйрөнө, терсикни тосотур кереклимин ангылар, кырауусуга жана ауртур.

ДОДУЛАНЫ Асият, «Эльбрус» китап басманын таматасыны орунбасары:

«Республиканы китап басмасында сабийге деп жазылганлы оюйгөнбюбю чаклы бир чыгаралмайбыз. Биогонлюкде жангы изданыланы саны азды. Москвадан келген сабий литературага тек болуга кыялынырады. Республикада 2017 жылга деригилденди программага кере, мындан ары бу жаны бля ише бизде да аслам э бурупул, ол тап кураптыр деп ышаныубадыз.

Бусуга бля типографиябызда жангы оборудовани болганы сабий киталарыны бызы ару болула, суратла бля жасар онгубуз жокду. Алай шол киталарны, алагы иш дестерлине да чыгарганыбызны айтырга сөмө. Магыналары, керюмдөлери да аман туюлюдо. Ол бек керекли литература болганы сөзсөзюм.

Алгын заманда чыккан эблерге, жомакла сайбелеги биогонлюкде да сейриде. Китап биринюк зат туюлюдо. Ол киталанала, оююлорде сакланганлай турды. Былтыр мен малкыр тилде «Мусилин» атлы эки жомак кире китаны гитче классда окугун сабийге деп жарашдыр чыгарганыма эмда, Мусукаланы Сакнат хазырлап, кырабай - малкыр жомаклары эки томлугу басмаланганды.

Наталия ШИНКЕРОВА, КМР-ни Китап сыйкерлерини бригиюноу таматасы:

«Кырадыбызны сабий литературасы, полиграфиясы да бийик арададыла. Алай, жарыгузга, бизни республикада ол жылы бля ил осларкыларды, гитчегеле деп миллет тилде да чыгармала жазылдыла. Алгын заманда бир неча тёлө магыналары тер болган жомаклада өсөндиле. Биогонлюкде алай койетуу жарыккандыруу элга жокун орунундадыла.

Басмаланганла жарык торсионло, сабий кыюна суюнп алырла, ала бля окууга

Социальный кыруулау

Таматаланы кёллерине жеткенди

Элбрус районда Комплекс араны куюндоз бөлүмүндө обещанин мартдан баштап жайыры сегизинчи мартта дерг көпчюкчюкчюк кыялылыгынын сынаган абадан адалла солуундандыла. Бөлүмнө таматасы Чофанланы Поузия айтханга кере, Тьрынауздан эм элден келген отуз жети уулайган адам анда багыр ишчи бийик даражада болганын, аш-суу да тап хазырланганына бек кыра болганды. Кюн сайын алагы массажа, физиопродурала этилгенди, кой кере жылы аш берилгенди.

Районну пенсионерини бригиюнуун башчысы Төлпелена, Шауал абаданла бля азыра төбөрки, кызууларыны юсюндөн ашып этгенди. Арда куламу ише курауучу Атакуланы Гольнара уа кёллери көтөрүчю, кен огчуруу, жарык иш кыраганды. Сөз ичюн, абаданла

бля Минги тауну тийресине барганды, алпала бля ыналганы «Тотур» шахар стадионда бардырлыгын байрамга этленди. Улпайган адалмагы хурмет этип, Бил-

ТАРХ ДЕРСЕ

Оночуланы терсликери халкылары бир бирге кылай кыжау этгенди

Кырымны халкы Россияге кышуулу жаны болганды. Татарлыла уа анга ырады туюлюдоде деген халар жорюйдю. Кимделде ала, кыайдында. Аланы бармыды сылтатулари Москваны кёроп болмаз-а? Болумга тинтип кырайык.

Миллеттени кызааны

Торкпокте болмаса Эли...

«Халекимини ашында (Торкпокте) Эки өмүрдөн сора Алтын Орда чачылды. Хаджи Гирей деген бир жигит адам кесини тоханасын Кырымда орнашдырды. Гирейин чыкканы шындоо дерг уа кырым татарларыны байракларын жасап турды.

Хаджи кураган Кырым халкы бир тек окуму Москванда бля шүкүлү чыкканы элине келди. Алтын орда аланы экимин да душманы эди. Москва бля Кырым биргил хорлайды аны. Болсада, ол кезиуде геополитика кыатыш кыраалык аны да унуттурган эди.

Кырымны халкы Россияге кышуулу жаны болганды. Татарлыла уа анга ырады туюлюдоде деген халар жорюйдю. Кимделде ала, кыайдында. Аланы бармыды сылтатулари Москваны кёроп болмаз-а? Болумга тинтип кырайык.

градны киргип курушал турган кезиуде аш-азык затла ашарга жарамза болганды, торкпола ашга (акер башчы) - «Аланы татарлыла атырды», ол ите не затны да ашаркыды» - деп буруган эди.

Москвакыла кырууларын ызыны алгга Саа черек бля салган эди. Сора, Тула шахарны алып, ызы төбөн жанына чокорон эттеди. Пенза, Орёл, Белгород бир заманда чек жаныпталма болгандыла. Эсгериге окуна кыркыса Москва кызылык Кырымга кыжау кореше кылай тир ыркысы кыраатканды.

Ол ашкызылыгыны Екатерина II тохтаган эди. Кырымны уруш бля бийлеп.

Хар зат да ичиге айлангыр ушайды

Кырымны татарлыла Орусия империяга бир киши да оюму кышуулангыды. Торкпо тарыхчыла «Кырымны татарларыны орусчула кыраганды» деген жазыган эди. 1944-чю жылда совет акерле Кырымны азалаган кезиуде андагы татарларыны бир көсөтү Кызыл акерге бек кыаты кыжау оюверди. Сора Сталин окуу эткен эди анда жашаган бир татарлары Орта Азияга көчюрюлдө деп. Аланы бир-бирлерин СССР-Россида, алай эсе, ол бизге кыжауду дейди. Насытка, көбюсю окумдар башады.

Алексей МОРОЗОВ «Комсомолка правда» газет.

